

ВСТУП

1. Актуальність вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів.
2. Значення вивчення журналістських інформаційних жанрів.
3. Компетенції після вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів.
4. Методика вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів.
5. Форми та види контролю знань за вивченням навчальної дисципліни.
6. Основна література до вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів.

Актуальність вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів

У сучасній теорії і практиці журналістики розрізняють текстові інформаційні жанри, що оприлюднюються у традиційних газетних, журнальних ЗМІ, інфоагентствах, інтернет-ЗМІ. Це зумовлює актуальність і прикладне значення їхнього вивчення студентами напряму “Журналістика” для оволодіння теорією, методикою і практикою написання журналістських текстових інформаційних жанрів для їхнього ефективного впливу на читачів.

У наш час журналістські текстові інформаційні жанри оприлюднюються у друкованих періодичних газетах, журналах, текстових інтернет-ЗМІ.

Журналістський текстовий інформаційний жанр – це усталена форма втілення змісту журналістського матеріалу, що базується на реальних, перевірених конкретних фактах, подіях, явищах, імовірних передбачуваних, спрогнозованих змінах, що сприяють соціальному інформуванню, орієнтуванню читачів-реципієнтів.

Кожне сучасне періодичне видання, текстове інтернет-ЗМІ України, оприлюднює різні інформаційні жанри, що повідомляють про сучасні актуальні факти, події, явища та найближчого майбутнього чи невідомого минулого.

Журналістські інформаційні жанри відрізняються один від одного оперативністю, актуальністю, форматом і впливом на читацьку аудиторію. Щоб не дезорієнтувати аудиторію, журналіст-

ські інформаційні жанри преси, радіо, телебачення, інформгентств мають бути перевірені, ніколи не містити вимисел, домісел, не порушувати базисні принципи журналістської етики України та країн демократії: правдивості, чесності, об'єктивності, соціальної відповідальності, повага приватного життя і людської гідності, моральності, поваги суспільних цінностей і багатоманітності культур, запобігання війнам, іншим негативним подіям, явищам, що перешкоджають поступу, розвитку людства, сприяють новому міжнародному устрою в галузі інформації.

Журналістські текстові інформаційні жанри – це жанри друкованих періодичних газетних і журнальних видань, текстових інтернет-ЗМІ, в яких переважає метод поінформування за допомогою відтворення реальних фактів, подій, явищ, імовірних, передбачуваних змін. В основі текстових інформаційних жанрів – конкретні, перевірені, суспільнозначимі важливі факти, події, явища, ситуації, результати прогнозів, рейтингів, експериментів, бліцопитувань.

До текстових журналістських інформаційних жанрів належать: оперативні жанри (блискавки, хроніки, анонси, замітки, бліцопитування), суто інформаційні репортажі, інформаційні інтерв'ю, інформаційні звіти, інформаційні огляди, інформаційні кореспонденції, інформаційні прогнози, рейтинги, експерименти, бліцопитування.

Кожному журналістському інформаційному жанру властивий характерний саме йому метод відтворення. Наприклад, у блискавках – метод журналістського блискавичного оперативного повідомлення; у хроніках – метод журналістського хронікального подієвого оперативного поінформування.

Мета сучасної демократичної української інформаційної журналістики в ЗМІ, інтернет-ЗМІ – оперативне поінформування аудиторії для соціального орієнтування в швидко змінних реаліях сьогодення, вироблення активної життєвої позиції, ставлення до змін, новацій у суспільстві.

Втіленню мети журналістських інформаційних жанрів у пресі, інформагентствах, інтернет-ЗМІ сприяє фактографічна аргументація, основана на конкретних суспільно важливих, перевірених фактах, реальних подіях, дійсних ситуаціях, реальних і передбачуваних суспільних явищах сьогодення, майбутнього і минулого. Усе це зумовлює важливість вивчення теорії й оволодіння методикою написання журналістських текстових інформаційних жанрів преси, інформагентств, текстових інтернет-ЗМІ, що мають свої жанрові ознаки, особливості та методи відтворення.

Значення вивчення журналістських інформаційних жанрів

Вивчення журналістських інформаційних жанрів преси має *індивідуальне й суспільне* значення для формування світогляду, громадської думки, що зумовлено роллю фактографічної основи, журналістських фактографічних даних, публіцистичних образів в аргументації тези, головної ідеї, пізнання через них нових прикмет сьогодення, найяскравіших, найцікавіших фактів, подій, ситуацій, проблем, явищ і, звісно, причетних людей до важливих суспільно значимих подій, для орієнтування у змінах сучасного буття.

Структура навчальної дисципліни. “Теорія і методика журналістської творчості. Ч. 2. “Журналістські інформаційні жанри” як навчальна дисципліна складається із самостійних лекційних тем, що розкривають журналістські інформаційні жанри сучасних друкованих і текстових ЗМІ.

Вступ містить: актуальність, значення журналістської інформаційної творчості, мету, завдання, структуру навчальної дисципліни, предмет, об’єкт, методика вивчення, компетенції після вивчення навчальної дисципліни, види контролю за знаннями студентів, навчальну літературу для вивчення дисципліни.

Практичні заняття, передбачені до кожної теми навчальною програмою дисципліни “Теорія і методика журналістської творчості. Ч. 2”, мають на меті поглибити теоретичні знання студентів, допомогти набутти навичок осмислення зібраної інформації з

різних джерел, її перевірки та методики відтворення в різних журналістських інформаційних жанрах.

Самостійна робота студентів має сприяти: виробленню навичок роботи з навчальною літературою, джерелами інформації; осмисленню та аналізу чужих і власних журналістських інформаційних жанрів; пошуку відповіді на проблемні запитання; написанню власних журналістських інформаційних жанрів і їхнього опублікування в пресі та інформагентствах України.

Компетенції після вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів

Знати:

- особливості журналістської інформаційної творчості в текстових журналістських інформаційних жанрах;
- як виникає задум, тема, концепція, ідея журналістського інформаційного матеріалу та вміти їх сформулювати;
- характерні ознаки, особливості журналістських інформаційних жанрів;
- методику написання текстових різновидів блискавки, хроніки, анонси, замітки, бліцопитування, суто інформаційні репортажі, інформаційні інтерв'ю, інформаційні звіти, інформаційні огляди, інформаційні кореспонденції, інформаційні прогнози, рейтинги, експерименти;
- журналістські методи відтворення фактів, подій, ситуацій, явищ у журналістських інформаційних жанрах;
- види фактографічної аргументації в журналістських інформаційних жанрах;
- складові контенту інформаційних жанрів;
- типологію журналістських інформаційних жанрів;
- ознаки та особливості видів, підвидів журналістських інформаційних жанрів;
- методику роботи над інформаційними жанрами газет, журналів, текстових повідомлень інформагентств, інтернет-ЗМІ;

уміти:

- писати журналістські інформаційні різновиди: блискавки, хроніки, анонси, замітки, бліцопитування, суто інформаційні репортажі, інформаційні інтерв'ю, інформаційні звіти, інформаційні огляди, інформаційні кореспонденції, інформаційні прогнози, інформаційні рейтинги, інформаційні експерименти, інформаційні бліцопитування;
- придумувати заголовки та заголовкові комплекси до журналістських інформаційних жанрів;
- осмислювати та аналізувати журналістські інформаційні жанри сучасних газетних, журнальних періодичних видань та інтернет-ЗМІ;
- осмислювати під час задуму, збирання інформації, написанні інформаційних жанрів їхній вплив на читачів.

Методика вивчення журналістських текстових інформаційних жанрів

Традиційно студенти мають слухати, конспектувати лекції. Вивчення дисципліни складається з лекцій в аудиторії або лекцій в ZOOM, на які відведено 64 год (32 год лекційних, 32 год практичних занять), та на самостійну, творчу роботу студентів – 64 год.

Процес навчання в університеті становить цілісну систему організаційних форм і методів навчання. Кожна форма виконує своє спеціальне завдання, але сукупність форм і методів навчання створює єдиний комплекс, у якому враховані психолого-педагогічні особливості засвоєння предмету. Тому вивчати навчальну дисципліну “Теорія і методика журналістської творчості. Ч. 2” необхідно в такому порядку, як у цьому підручнику.

Вступ до навчальної дисципліни має важливе організаційне й методичне значення, в ньому йдеться про актуальність, значення вивчення й знання теорії і методики журналістських інформаційних жанрів преси, інформгентств, інтернет-ЗМІ; предметів,

об'єктів, методів навчання, види контролю за знаннями студентів, основної навчальної літератури для вивчення дисципліни.

Лекційні заняття з дисципліни містять систематизовані основи теорії, методики та практики з навчальної дисципліни, відображають найновіші досягнення журналістикознавства як загальних фахових наук, дохідливий виклад теорії й методики журналістських інформаційних жанрів преси, інформагентств, інтернет-ЗМІ.

Лекції є методологічною, організаційною основою для всіх видів навчальних занять із дисципліни: практичних, лабораторних, творчих, самостійних, бо вводять студентів у теорію, методику, практику, майстерність журналістської творчості, стають базою для інших форм навчальних занять, що заплановані після них, і змістовно й тематично на них спираються.

Практичні заняття проводять з усіх тем дисципліни “Теорія і методика журналістської творчості. Ч. 2. Журналістські інформаційні жанри”. Вони відіграють важливу прикладну і творчу роль у засвоєнні дисципліни студентами, отриманні навичок застосування одержаних знань для виконання практичних, творчих завдань, розширюють, деталізують теоретичні знання, методичні поради, одержані на лекції в узагальненій формі, сприяють виробленню індивідуальних особливостей, авторських навичок журналістської професійної, творчої діяльності.

Практичні заняття з теорії і методики журналістських інформаційних жанрів розвивають творче мислення студентів, поповнюють фахову мову, термінологічний словник майбутнього журналіста, дають змогу перевірити знання за допомогою тестів, формують методичні, творчі навички студентів під час написання кожного журналістського інформаційного жанру. Вони закладають основи реалізації власного творчого успіху студентів у журналістських жанрах преси, дають можливість розкрити і проявити індивідуальні журналістські здібності, творчий потенціал.

Самостійна робота студентів із теорії, методики журналістських інформаційних жанрів має спиратися на всі попередні види навчального процесу. Студент повинен обов'язково слухати й

засвоїти всі лекції, вміти працювати з навчальною, науковою, методичною літературою, брати участь у практичних заняттях, виконувати всі домашні прикладні й творчі завдання, готуватися до перевірки, контролю теоретичних, методичних питань, уміти писати всі журналістські інформаційні жанри, реферати, курсові роботи, готуватися до іспиту, практики в ЗМІ.

Кожний вид самостійної роботи потребує від студентів наполегливої роботи, самоконтролю та має сприяти: виробленню навичок роботи з навчальною літературою, джерелами для збирання інформації, осмисленню, аналізу чужих і власних матеріалів, пошуку відповіді на проблемні запитання, написанню й публікації в навчальній газеті “Молодий журналіст” власних журналістських публіцистичних матеріалів, оформленню досє в своєму комп’ютері різновидів журналістських інформаційних жанрів із газетних і журнальних видань, текстових інтернет-ЗМІ.

Форми та види контролю знань за вивченням навчальної дисципліни:

- усне опитування на практичних заняттях;
- виступ на практичних заняттях (із рефератом, доповіддю, у дискусії);
- тестування знань студентів із тем лекційної дисципліни;
- написання блискавки, хроніки, анонсів, замітки, бліцопитування, суто інформаційних репортажів, інформаційних інтерв’ю, інформаційних звітів, інформаційних оглядів, інформаційної кореспонденції, інформаційних прогнозів, проведення рейтингів, експериментів;
- обнародування власних журналістських інформаційних жанрів у навчальній газеті “Молодий журналіст”, районній, обласній пресі, інтернет-ЗМІ, засвідчене в редакції печаткою і підписом редактора;
- виконання домашнього завдання: підбір різновидів кожного журналістського інформаційного жанру з інтернет-

ЗМІ, їхній аналіз щодо виявлення виконаних теоретичних і методичних вимог та прорахунків, помилок, упущень та їхнього підтвердження;

- семестровий іспит.

Для перевірки знань студентів із дисципліни “Теорія і методика журналістської творчості. Ч. 2 “Журналістські інформаційні жанри” є поточний, екзаменаційний, семестровий контроль. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за підсумковий семестр становить 100 балів.

Поточний контроль охоплює бали, отримані на практичному занятті: усні відповіді на запитання, за написання власних матеріалів журналістських публіцистичних жанрів, тестування з тем дисципліни.

Рахують бали під час поточного контролю за такою системою:

Форми контролю під час поточного опитування	Бали
Тестова перевірка засвоєння матеріалу з тем лекцій.	15
Відповіді на практичному занятті.	10
Написання власних матеріалів журналістських інформаційних жанрів.	10
Публікація журналістського інформаційного жанру в газеті, журналі, або текстовому інтернет-ЗМІ.	10

Підсумковий семестровий контроль

Результат підсумкового семестрового контролю – це сума балів поточного контролю (45) та балів, отриманих на семестровому іспиті (55).

Порядок розрахунку підсумкових балів за семестр

	Поточний контроль (ПК)	Екзаменаційний контроль (ЕК)	Підсумкові бали семестрового контролю ПК+ЕК
Максимальна кількість балів	45 балів	55 балів	100 балів

Критерії оцінювання навчальної роботи студентів

Критерії оцінювання розроблені за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) з урахуванням повноти і правильності виконання завдань та обов’язковим переведенням оцінок у шкалу ECTS і 100-бальну шкалу.

В оцінювання навчальної роботи студентів обов’язково враховуються:

- теоретичні знання щодо журналістських інформаційних жанрів;
- уміння застосовувати методи й методику створення журналістського інформаційного матеріалу;
- уміння самостійно писати журналістські інформаційні жанри преси;
- уміння самостійно аналізувати чужі та власні журналістські інформаційні жанри преси;
- обнародування журналістських інформаційних жанрів преси у навчальній газеті “Молодий журналіст”, газетах, журналах України.

Протягом семестру студент має набрати 45 балів (за 100-бальною системою). В цю суму входять:

1. Відповіді на практичному занятті – до 10 балів.
2. Тестування за темою практичного заняття – до 15 балів.
3. Вирізки різновидів журналістських інформаційних текстових жанрів – до 10 балів.
4. Написані власні журналістські інформаційні жанри періодики – до 10 балів.

На іспиті кожний студент отримує тест (паперовий варіант або електронною поштою), що складається з 20-ти запитань. Правильна відповідь на кожне запитання оцінюється залежно від рівня запитання. Перший рівень – 1 бал, 2-й рівень – 2 бали, 3-й рівень – 3 бали. Загалом студент на екзаменаційному тестуванні може набрати максимум 55 балів. Загальна кількість балів семестрового контролю складається з балів, отриманих протягом семестру та на екзаменаційному випробуванні.

Студент отримує “бонус” (один бал за національною системою) до оцінки на іспиті, якщо обнародує власний журналістський інформаційний матеріал у періодичних виданнях не нижче районної газети або на обласному радіо, телебаченні, зареєстрованому інтернет-ЗМІ, навчальній газеті “Молодий журналіст”, починаючи з 1 вересня поточного навчального року і до дня семестрового контролю, іспиту. Матеріал потрібно засвідчити редакційною печаткою і підписом головного редактора ЗМІ. Ксерокопії власних матеріалів, а також ксерокопії газет і журналів зі студентськими іншими жанрами не беруться до уваги.

Студентські матеріали, обнародовані на радіо, телебаченні, мають бути роздруковані, завірені головним редактором і печаткою та подані до іспиту лекторові-екзаменатору.

**Оцінювання знань студентів за чинними шкалами
Національного університету “Львівська політехніка”:**

За 100-бальною шкалою університету	За державною шкалою	За шкалою ECTS
88–100	“відмінно”	A
80–87	“добре”	B
71–79	“добре”	C
61–70	“задовільно”	D
50–60	“задовільно”	E
29–49	“незадовільно” (з можливістю повторного складання іспиту)	FX
00–25	“незадовільно” (з обов’язковим повторним вивченням курсу)	F

Основна література

1. Кузнецова О. Д. Журналістські інформаційні жанри. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2025. 270 с.
2. Кузнецова О. Д. Інформаційні жанри преси: посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 164 с.
3. Лубкович І. М. Інформаційна журналістика: методи збору інформації. Відображення дійсності та жанри. Львів: ПАІС, 2017. 101 с.
4. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: навч. посібник. Ч. 1. Київ: НАУ, 2010. 120 с. <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/47711/1>
5. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: навч. посібник. Ч. 2. Київ: НАУ, 2010. 64 с. <https://studfile.net/preview/9418902/>

ТЕСТИ ДО “ВСТУПУ”

Рівень I

1. Журналістські текстові інформаційні жанри ...

1. Основані на конкретних реальних фактах і подіях.
2. Містять журналістські публіцистично-образні аргументи.
3. Повіdomляють читачам нову невідому інформацію.
4. Основані на вигаданих авторами фактах, подіях, явищах.

2. Значення вивчення студентами журналістських текстових інформаційних жанрів...

1. Сприяє ефективному впливу на телеглядачів.
2. Допомогає оволодіти теорією, методикою журналістських інформаційних жанрів преси.
3. Дає знання методики написання інформаційних жанрів преси.
4. Дає розуміння ознак, характерних особливостей журналістських інформаційних жанрів.

3. Загальні жанрові ознаки журналістських оперативних інформаційних жанрів.

1. Новизна інформації.
2. Викриття парадоксів буття.
3. Сенсація.
4. Повіdomлення – базовий метод.

4. Назвіть спеціалізації журналістів, які пишуть лише текстові інформаційні жанри журналістики.

1. Репортер.
2. Фейлетоніст.
3. Хронікер.
4. Інтерв'юер.

5. На чому основані журналістські інформаційні жанри преси?

1. На перевірених фактах.
2. Авторських версіях.
3. Чутках.
4. Правдивих, перевірених фактах, подіях, явищах.

Рівень II

6. Назвіть журналістські текстові інформаційні жанри сучасної преси.

1. Сатиричний коментар.
2. Інтерв'ю.
3. Замітка.
4. Огляд.
5. Інформаційна кореспонденція.
6. Репортаж.

7. Назвіть журналістські оперативні жанри преси.

1. Інформаційна кореспонденція.
2. Блискавка.
3. Репортаж.
4. Інтерв'ю.
5. Хроніка.
6. Анонс.

8. Що залежить від вдалого вибору журналістського текстового інформаційного жанру?

1. Методика збирання інформації.
2. Завдання матеріалу.
3. Вплив на аудиторію.
4. Способи відображення.
5. Події.
6. Факти.

Рівень III

9. Жанрові ознаки журналістських текстових інформаційних жанрів.

1. Актуальність інформації.
2. Сатирично-публіцистична образність.
3. Новизна відтворених фактів, події.
3. Інтрига.
4. Парадокс.
5. Метод повідомлення інформації.
6. Аналіз.
7. Коментування.
8. Стислість викладу.

10. Назвіть спеціальні методи інформаційних текстових жанрів.

1. Репортерський.
2. Інтерв'ювання.
3. Нарисовий.
4. Сатирично-публіцистичне коментування.
5. Оглядовий.
6. Інформаційного звітування.
7. Інформаційного кореспондування.
8. Сповідення.

11. В якому журналістському інформаційному жанрі обов'язкова присутність автора на місці події, збирання інформації?

1. Інформаційний звіт.
2. Інтерв'ю.
3. Замітка.
4. Хроніка.
5. Блискавка.
6. Коментар.
7. Огляд ЗМІ.
8. Репортаж.

12. Що лежить в основі анонсу?

1. Невідомі суспільно важливі масові заходи.
2. Реальні події.
4. Штучні проблеми.
5. Майбутня конференція.
6. Суспільні проблеми.
7. Нереальні події.
8. Повідомлення про новий громадський захід.

13. Назвіть українських авторів книг про інформаційні жанри періодики.

1. В. Здоровега.
2. М. Василенко.
3. Д. Рендел.
4. О. Кузнецова.
5. Д. Прилюк.
6. О. Балалаєва.
7. Г. Назаренко.
8. В. Лизанчук.

14. Назвіть види контролю знань із журналістських інформаційних жанрів.

1. Усна відповідь.
2. Творче завдання.
3. Конкурс на найкраще написану замітку.
4. Виявлення студентів, які не мають публікації з журналістських інформаційних жанрів преси.
5. Випуск номера курсової навчальної газети.
6. Публікація в міській газеті.
7. Зачитування відгуків із редакції про практику студентів.
8. Обговорення сесійного контролю.
9. Реферат.

15. Завдання практичних занять із теорії і методики журналістських інформаційних жанрів...

1. Розвивають творче мислення студентів.
2. Поповнюють фахову мову майбутніх журналістів.
3. Збіднюють термінологічний словник майбутнього журналіста.
4. Дають змогу перевірити знання за допомогою тестів.
5. Формують методичні, творчі навички студентів.
6. Удосконалюють майстерність із журналістських інформаційних жанрів.
7. Виявляють якість знань і вміння писати студентами журналістський інформаційний жанр.
8. Формують комплекс навичок і вмінь із “Теорії і методики журналістики”.

16. Які інформаційні жанри має вміти писати студент, вивчивши Ч. 2 “Теорії і методики журналістської творчості”?

1. Репортаж.
2. Замітку.
3. Хроніку.
4. Сатиричний огляд.
5. Блискавку.
6. Інтерв’ю.
7. Інформаційний звіт.
8. Інформаційну кореспонденцію.

17. Назвіть українських авторів книг про методи збирання інформації в журналістиці.

1. В. Галич.
2. Л. Василик.
3. В. Здоровега.
4. М. Халер.
5. М. Титаренко.
6. О. Забужко.
7. Т. Лильо.
8. Ю. Андрухович.
9. О. Кузнецова.
10. І. Лубкович.

18. Які характерні риси української оперативної журналістики?

1. Негайне повідомлення.
2. Оперативне повідомлення з місця події.
3. Повідомлення у найближчому випуску новин.
4. Незалежність.
5. Відкладання інформування на потім.
6. Людиноцентрична спрямованість.
7. Формування національної самосвідомості.
8. Дискурсивність.
9. Метажанровість.
10. Діалогічність.

19. Завдання інформаційних жанрів в інтернет-ЗМІ.

1. Повідомлення негараздів.
2. Назвати учасників події.
3. Назвати переможців змагання.
4. Викрити упущення.
5. Осмислити наслідки стихії.
6. Замовчувати суть.
7. Викликати більше лайків.
8. Спонукати розв'язати проблему.
9. Показати парадоксальність фактів і подій.
10. Викривати винуватців.

20. Призначення журналістських текстових інформаційних жанрів.

1. Повідомити невідомі суспільно значимі факти.
2. Змінювати світогляд читачів.
3. Інформувати про нові події.
4. Пояснити гостру світоглядну проблему.
5. Сповістити про важливий масовий захід.
6. Переконати у правильності своїх поглядів.
7. Обговорити світоглядну суспільно-важливу проблему.
8. Викрити злочини російської авіації проти мирних жителів міст і сіл України.
9. Сприяти усвідомленню реалій.
10. Стимулювати певні вчинки, соціальну активність.